

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 36
október 2026
cena 2 eurá

10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

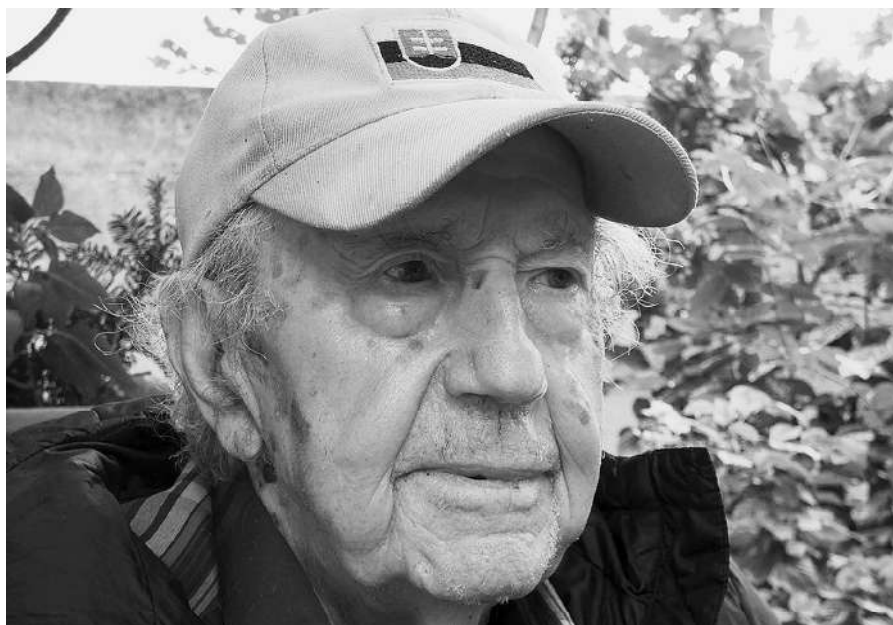
Zhabali, odsúdili, vyviezli - komunisti

NÁŠ ROZHOVOR

Jaroslav ŽILÁK (1927) prežil detstvo v prvej ČSR, mladosť v prvej SR. Keď mal 28 rokov opäť sa vrátilo Česko-Slovensko a ako zrelý 66-ročný muž sa znova ocitol v Slovenskej republike. Pritom celý život prežil na Slovensku, iba štátne hranice a režimy sa menili. Vyrastal v luteránskej rodine a na otázku, čo mu pomohlo prežiť najhoršie chvíle života, povedal: „Boh je vo mne. Moje svedomie. Takýto som kresťan.“ S manželkou žije v Trnave, kde sme sa porozprávali nielen o minulosti.

● Dva roky po vašom narodení čelil svet najhoršej hospodárskej kríze. Ako vaša rodina prežívala túto situáciu?

Bývali sme v Poltári. Otec bol desať rokov v Amerike, aby zarobil nejaké peniaze. Keď sa vrátil, otvoril si obchod. Neveľmi sa to páčilo Weissovi, lebo získal konkurenta. Keď začali likvidovať židov, štát ponúkal

Jaroslav Žilák s neodmysliteľnou šiltovkou so slovenskými symbolmi.

Foto Eva Zelenayová

arizované firmy. Ale otec ponuku odmietol, lebo nepotrebuje nijaký židovský majetok, má dosť vlastných prostriedkov na otvorenie obchodu, tak mu vydali živnostenský list.

● Takže to bolo v období prvej Slovenskej republiky?

Áno, v tom čase som vyštudoval

dvojočnú obchodnú akadémiu v Banskej Bystrici a pomáhal otcovi.

● Čo otec predával?

Mal obchod s rozličným tovarom, železiarstvo, bicykle, farby, laky, všetko, čo potrebovali domácnosti.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Rafael Rafaj	
Komu patri moc?	2
Eva Zelenayová	
Nezriekajme sa svojej histórie	3

Juraj Vrábel ml.	
Košice si pripomenuli august 1968	4
Cena Pro Patria pre R. Rafaja	4

Martin Lacko	
Podnetná cesta do Mariazellu	5
Štefan Paulov	
Prečo zanikla federácia	6-7

Martin Lacko	
Kňaz a veľikán Anton Hlinka	8
Marián Tkáč	
Kazíme všetko čo sa dá. Čo potom?	9

ročník 36 • október 2026

Komu patrí moc?

Každý, ešte aj ten totalitný funkcionár, do seba zahľadený narcis či demokrat povedia zhodne: moc patrí ľudu. S touto základnou tézou počnúc štátom, cez valné zhromaždenia akcionárov až po rôzne organizácie združujúce občanov - sa vinie táto základná niť - vôľa väčšiny. Na nej, doslova ako na vlásku visí to, čo bolo aj hlavným cieľom zmeny režimu po roku 1989 a vôle bývalých politických väzňov - pluralitná demokracia.

Politickí väzni bojovali nielen proti komunizmu, zvrátenej ideológii a pomerom, ale aj za slobodu viery, slova, svetonázoru, za demokraciu s možnosťou slobodne diskutovať a aj kritizovať. Táto základná hodnota fungovania spoločnosti, rešpektujúcej legitímnu pluralitu názorov by nás preto mala prednostne stále zaujímať.

Ako pevne stojí dnes tento základný pilier slobody a demokracie? Pretože vo verejnom diskurze sa stále viac udomáňuje presadzovanie len jedného, údajne zas len toho „správneho“, „štandardného“, „overeného“ (atď.) názoru. A pre túto časť spoločnosti je nositeľ opačného či len iného názoru opäť niečo ako triedny nepriateľ. Takto paradoxne častujú mlčiacu väčšinu spoločnosti noví angažovaní aktivisti „pokrokových“ ideológií.

Ved' ani rímski cisári, ani totalitný komunistický režim, kde platilo „vsjo jasna, začem bukvu“, sa neodvážili vôľu ľudu, a teda voľby, zrušiť. Čo však bolo iné? Komunisti základný princíp vôle, čo jediné dáva zmysel - **väčšiny ľudu**, dotiahli do totalitného extrému s propagandistickou floskulou nadstavby „jednoty ľudu“. Keďže komunistická verchuška viedla ľud, ten si mal osvojiť jej vídenie. Aké rafinované a diabolské! A tak sme mali výsledky volieb vždy dopredu nielen jasné, ale aj manifestačné s výsledkami nad 99 percent!

Žiaľ, opäť sa nám vracia aj starý postoj „kto nie je s nami, je proti nám“. Čuduj sa svet, opäť proti pokroku či civilizačnému štandardu. Totalitné predstavy o voľbách a vôle väčšiny ľudu sa od tých skutočne demokratických a slobodných, rešpektujúcich základnú kvalitatívnu názorovú pluralitu v spoločnosti, ale aj tú kvantitatívnu - s výhrou hoci len o ten symbolický jeden hlas - teda výrazne líšia.

Výsledkom aj tohto porovnania s historickou skúsenosťou najmä politických väzňov, ktorí na vlastnej koži poznali už pred novembrom '89 nielen temnice, ale aj temné zákutia moci a „vôle ľudu“ je poznanie o dôslednom dodržiavaní princípov demokracie. Lebo ako povedal klasik ... ľudstvo doteraz nič lepšie nevymyslelo.

Je zrejmé, že demokracia nie je ideálny systém, vždy budú víťazi a porazení. Budú spokojní a nespokojní, podobne ako po futbalovom či hokejovom zápase. A budú aj mudrlanti či špekulanti, čo budú výsledok volieb, zápasu aj demokraciu spochybňovať a demonizovať víťaza. Spomeňme si na výrok neúspešného prezidentského kandidáta I. Korčoka, ktorý po prehratej volebnej noci so zatatou pástou vyhlásil „toto vám nikdy nezabudnem“...

Brucho bolenie z nestrávenej prehry nie je len slovenská špecialita. V septembri boli regionálne voľby v Nemecku s prekvapujúcimi víťazstvami strany opozičnej AfD. Kancelár a predseda

porazenej vládnej strany CDU F. Merz to neunesol. Namiesto sebakritiky za doterajšiu politiku začal strašiť národ, spochybňovať a demonizovať víťaza. Emocionálne nevládnutie prehry strany, ktorá v Nemecku dlhé roky vládla, by sa dalo ešte pochopiť. Ale obviniť víťaza z údajného populizmu a ľudí, voličov, že nepochopili dobré úmysly, to už pripomínalo tragikomický prejav Miloša Jakeša na Červenom Hrádku.

Žiaľ, prax ukazuje, že v demokracii to tak chodí - po výsledku volieb sa okamžite začína nová kampaň. Aj preto morálne vyspelé spoločnosti zaviedli princíp 100 dní pokoja. Aj podľa dodržiavania tejto zásady môžu ľudia spoznať, kto je skutočný demokrat a komu ide len o moc a revanš, do ktorého často zaťahuje ostatných. A cez túto mocenskú nespokojnosť a hladkanie si ega sa spoločnosť stále viac a viac rozdeľuje a šíri sa nevráživosť s nenávisťou.

Strach opantal aj našich členov. Mnohí sa boja v takejto vybičovanej atmosfére povedať v rozhovore pre náš časopis Svedectvo celú pravdu. Niektorí z nich dokonca nechcú hovoriť vôbec o minulosti a aktivite politického väzňa, pretože si myslia, že ešte aj dnes by mohli ohroziť kariéru svojich blízkych.

Akých časov sme sa to dožili?

Jednou z kľúčových skúseností, ktoré sa snaží protikomunistický odboj chrániť a odovzdať ďalším generáciám je poučenie sa z histórie. Najmä tej totalitnej, aby sa neopakovala už nijaká diktatúra, ani presadzovanie jediného „správneho“ postoja či názoru pod akoukoľvek zámenkou. Prečo? Lebo národ, ktorý nepozná alebo sa nepoučí zo svojej minulosti, nebude mať ani budúcnosť.

Nejde však len o udržanie historickej pamäti z obdobia červenej totality. Aktuálna je aj staršia história zápasu o národnú a kresťanskú identitu nášho národa, ba aj Európy. Napríklad obrana pred osmanskou inváziou. Deň 12. september 1683 je dátumom pamätnej bitky pri Viedni. V nej nakoniec vyhrala kresťanská Európa nad inváznymi hordami Osmanskej ríše, čím sme si uchránili našu suverenitu, slobodu myslenia a viery. Vieru sme si dokázali udržať aj v ére „vedeckého“ ateizmu.

V obrane kresťanskej Európy zohral významnú rolu nitriansky biskup, Slovák Juraj Pohronec Slepčiansky, neskorší arcibiskup ostrihomský a primas Uhorska. A práve dátum, keď vojská obrancov Európy zvíťazili nad Turkami sa dodnes slávi ako deň Panny Márie. Tak nech nás ochraňuje aj naďalej naša slovenská patrónka, Sedembolestná Panna Mária, aby sa náš národ a najmä jeho vedúci predstavitelia poučili z každej etapy našich zložitých dejín. Pamäť a svedectvo politických väzňov im v tom môžu tiež pomôcť.

Nielen dejiny nášho národa, ale aj naša skúsenosť z protikomunistického odboja dokazujú, že sú dve moci - svetlá alebo politická a Božia. Držme sa naďalej tej druhej, lebo tá dokázala poraziť nielen Turkov, ale aj démona totality. A držme sa aj viery a lásky, lebo tie dokážu úspešne bojovať so strachom, nevráživosťou, nenávisťou, egoizmom či zlobou.

Rafael Rafaj
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ**: PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) • **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová • **Redakčná rada**: Martin Lacko (predseda), Bruno Čanádý, Ivan Mrva, Rafael Rafaj, Jozef Rydlo, Miroslav Vetrík a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón**: 02-52638156 • **e-mail**: ustredie@pv-zpko.sk • **webová stránka**: www.pv-zpko.sk • **IČO**: 00679879 • **Cena jedného výtlačku**: 2 eurá • **Predplatné**: 20 eur/kalendárny rok • **Predplatné pre zahraničných abonentov**: 50 USD vrátane poštovného • **Názov účtu**: Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.**: SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV**: 3851/09 • **Tlač**: PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN**: 1338-404X • **Materiály uverejnené v rubrikách** „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Ocenili prijatie Ústavy SR v roku 1992

Pri príležitosti 34. výročia prijatia Ústavy SR sa v Banskej Bystrici stretli pri pamätníku Ústavy členovia PV ZPKO a Matice slovenskej.

Predseda RO PV ZPKO v Banskej Bystrici **Marek Murajda** predniesol pri tejto príležitosti príspevok, v ktorom vyzdvihol význam novej ústavy aj pre politických väzňov a ich rodiny. Poďakoval sa strojcom a poslancom, ktorí ju presadili a prijali v parlamente. Naša organizácia má s MS podpísanú dohodu o spolupráci, čo je v niektorých regiónoch Slovenska veľmi živé spolužitie.

Prvý september už nie je dňom pracovného pokoja, ale štátnym sviatkom zostal. Pár bývalých politikov sa v tento deň stretlo pred budovou NR SR v Bratislave, aby si pripomenulo význam prijatia Ústavy SR ešte pred vznikom štátu. S prejavom vystúpil aj bývalý federálny poslanec Štefan Pau-

Účastníci spomienkovej slávnosti. Foto Marek Murajda

lov, ktorý 25. novembra 1992 hlasoval za zákon o zániku federácie. **Jeho príspevok prinášame v plnom znení na stranách 6-7.**

Nezriekajme sa svojej histórie

Máme po sneme, na ktorom došlo k zmene vo vedení organizácie. Viacerí si kladú otázku ako ďalej. Za časopis Svedectvo môžem garantovať, že sa neodchýlime od našich deklarovaných hodnôt, že naďalej budú pre nás rozhodujúce kresťanská morálka a sociálny i národný aspekt v politike. Hrdinstvo bývalých politických väzňov komunizmu nás zaväzuje zachovať ich pamiatku. Nielen pre históriu, pre život sám. A práve preto chceme rozšíriť akcent našej práce nielen na zachovanie ich svedectva, ale tiež poskytnúť našim členom dostatok informácií k zorientovaniu sa v súčasnej politike. Nechceme zostať iba archívom dedičstva otcov, chceme toto dedičstvo rozvíjať v reálnom živote.

Nedávno sa uskutočnili oslavy SNP. Aj keď politici často zdôrazňujú nevyhnutnosť pravdivého výkladu našej histórie, táto idea zostáva iba vo verbálnej polohe. Je potešujúce, že po roku 1993 sa prvý raz na spomienkovej slávnosti spomenula aj povstalecká armáda. Regulárna armáda prvej Slovenskej republiky. Dosiaľ bolo povstanie iba záležitosťou partizánov. Na druhej strane sa nedalo nevšimnúť si množstvo rôznych pomenovaní prvej Slovenskej republiky, resp. jej režimov. Historici počas dňa spomínali totalitný, autori-

tatívny, iba prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini nazval prvú Slovenskú republiku fašistickým štátom. Novinári sa zasa často uchýľujú k pomenovaniu vojnová Slovenská republika.

SLOVO SVEDECTVA

Rešpektovaný historik Robert Letz o prívlastkoch fašistický, totalitný, klérofašistický či vojnový hovorí, že pri názve štátu je nenáležité používať režim. Prvá Slovenská republika je názov, aký mala v ústave, aký jej prislúcha a nič viac. Ak sa nevieme dohodnúť ani na názve štátu, prípadne na jeho režime, máme čo dohádzať. Na čom pracovať. Každý národ má právo na vlastný výklad svojich dejín. Sám im najlepšie rozumie. Je teda nepochopiteľné, že dodnes nepoznáme vlastnú históriu. Že v historických ústavoch sedia ľudia, čo si svoju kariéru budovali v predklone k totalitnej moci. Čo si môže mladý človek myslieť, ak počas celoštátnych osláv povstania počuje niekoľko charakteristík štátu, ktorý povstanie pripravoval. Ako mohol fašistický štát organizovať povstanie proti fašizmu? To politikom nedochádza?

Začiatkom septembra v Sobotných dialógoch prekvapil prezident Pellegrini názorom, že Slovensku by pomohla široká koalícia Smeru a PS. Nie však táto skutočnosť si v rozhlasovej relácii zaslúžila pozor-

nosť. Skôr vsuvka, keď redaktor podporil názor prezidenta úryvkom z rozhovoru s premiérom Dzurindom. Ten tvrdil, že musel vytvoriť koalície (s SDL), ktoré neboli pre neho prijateľné, ale boli v záujme spoločnosti. Nuž, lepším príkladom by bolo bývalo, keby spomenul, že referendum o vstupe do EÚ podporil aj vtedajší opozičný politik Vladimír Mečiar, a bolo úspešné. Dzurindova volebná kampaň sa totiž niesla v znamení boja proti Mečiarovi. Ide o jediný príklad v novodobej histórii Slovenska, keď sa opozícia spojila s koalíciou v záujme spoločnej veci. Ale istý posun k reálnejšiemu hodnoteniu zakladateľa druhej SR bol v tejto relácii zjavný, čo je nádejné.

Našej organizácii vždy záležalo na tom, aby sa pravda nekrivila. A budeme aj naďalej o to dbať. Navrhovali sme, aby sa naši členovia podieľali na tvorbe učebníc. Mohli by vniesť viac poznania do pravdivého výkladu dejín. Mali by dostať priestor v školách. Lebo sú nositeľmi pevných mravných postojov. Dokázali povedať mocným nie, keď ich chceli zlomiť. Keď im chceli vnútiť svoje videnie sveta. Globálny predátor sa nevzdáva svojho úmyslu vytvoriť nový svetový poriadok. Aj dnes je teda dôležité vedieť, komu povedať nie. A Svedectvo chce byť nápomocné

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Košice si pripomenuli august 1968

Dňa 21. augusta sa za účasti námestníka primátora mesta **Marcela Gibodu**, predsedu samosprávneho košického kraja **Rastislava Trnku**, poslancov a našej organizácie Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja (PV ZPKO) uskutočnila pietna spomienka na pamiatku obetí okupácie Československa v roku 1968. Za PV ZPKO sa prihovoral **Juraj Vrábel ml.** týmito slovami:

Niektoré dejinné udalosti majú odraz aj v umení. Aj osudná noc z 20. na 21. augusta 1968 sa v kultúre stala známa najmä vďaka dnes už legendárnym piesňam Karla Kryla. Pieseň „Bratříčku zavírej vrátka“ je síce najznámejšia, no dá sa povedať, že situáciu sklamaní nad tým, že nás napadli spojenci ešte hlbšie vyjadruje pieseň „Tak vás tu máme“. Verš v tejto piesni, že ide o bratov z krvi Kainovej ukazuje zdesenie nad tým, že tým, ktorým sme verili, že nás nikdy nenapadnú, predsa len našu vlasť napadli.

Biblický kontext a politickú realitu bolo v osudnú noc ťažké prijať. Ako vieme z knihy Genezis, Kain zabil svoj-

Juraj Vrábel ml. počas prejavu.

Foto archív

ho brata. A tu sa za jednu noc a nasledujúci deň odohral podobný scenár. Bratský slovanský národ zaútočil na vtedajšie socialistické Československo tak masívne, že rusofilstvo premenil na rusofóbiu. Samozrejme, nešlo len o Rusov, hoci tvorili najväčší podiel v účasti spojeneckých vojakov, no invázia sa zúčastnili tiež krajiny bývalého Sovietskeho zväzu spolu s ďalšími štyr-

mi štátmi Varšavskej zmluvy. Slovenské ulice boli opäť svedkami krviprelievania. Môžeme však v dnešnom nepokojnom svete hovoriť o tom, že to bolo naposledy?

Deň 21. august 1968 je večným mementom nad tým, aká je sloboda krehká vec. Pokus o demokratizáciu viedol k jej krutému potlačeniu. Následky si neodniesli len pozostatí po mŕtvych, ale celá spoločnosť. Nová vlna emigrácie vyhnala z republiky tých, čo by sa radi podieľali na jej prosperite. Normalizačné pravidlá utlmili pokus o akúkoľvek ďalšiu revoltu, hoci aj tá fungovala v nových podmienkach.

No ani dnes po mnohých rokoch od okupácie si nemôžeme byť úplne istí, že sa podobný scenár nezopakuje. Vojna je blízko nielen u našich východných susedov, ale nepokojný Blízky východ nás stále núti zamýšľať sa nad tým, či krv obetí okupácie z augusta 1968 nebola zbytočná. Musíme ustavične dúfať a veriť v to, že spravodlivejší svet bez vojen možný je. K tomu nás zaväzuje aj odkaz dnešného dňa - 21. august 1968. **Juraj Vrábel ml.**

Cena Pro Patria pre R. Rafaja

V pondelok 21. septembra 2026 sa v Primaciálnom paláci v Bratislave uskutočnila milá slávnosť. Nadácia Pro Patria pri príležitosti 34. výročia založenia druhej Slovenskej republiky a 178. výročia vzniku Slovenskej národnej rady udelila autoritám za zveľaďovanie vlasteneckého povedomia Cenu Nadácie Pro Patria a odovzdala im strieborné medaily.

Medzi laureátmi bol aj náš predseda PV ZPKO Rafael Rafaj. K udeleniu ceny srdečne blahoželáme.

redakcia Svedectvo

R. Rafaj prevzal cenu od zakladateľa nadácie A. Hrnka na snímke vpravo.

Foto Eva Zelenayová

Bez detí nie je budúcnosť

Tak ako každá myšlienka má svojich priaznivcov i odporcov, má ich aj Národný pochod za život. Uskutočnil sa v nedeľu 20. septembra v Bratislave pod záštitou Konferencie biskupov Slovenska. Organizátorom pochodu je už roky Aliancia za rodinu a v pozvánke jej predsedu Anton Chromík o.i. uviedol: „Dnes možno netrpíme tu v Európe hladom, ale sme hladní po láske. Našu diagnózu popísala matka Tereza: *„Najväčšia chudoba je byť nechcený, nemilovaný a nezahŕňaný starostlivosťou.“*“

Európa vymiera. Potrebuje stimul, podporu, potrebuje impulz na zamyslenie sa možno aj nad svojou kresťanskosťou. Veď potrat znamená zabiť ešte nenarodené dieťa. A nezabíjať je jedným z desiatich Božích prikázaní. Vôbec by sme sa nemuseli zaoberať zákonmi o potratoch, ak by každá žena (ale aj muž) rešpektovali články svojej viery. No dnes vidíme, že aj kňaz môže mať iný názor na potrat.

Miroslav Kocúr je teológ, kňaz mimo cirkevnej služby a člen Progresívneho Slovenska. Na pochod zareagoval takto: „Z hľadiska prognózy vývoja a súdržnosti spoločnosti je zaujímavé, aký vplyv má táto skupinka s konfesiónálne limitovanými názormi, ktoré protirečia súčasnému vedeckému konsenzu, na legislatívu a ako zručne využíva demokraciu na presadzovanie náboženského populizmu.“

Akú prognózu môže mať spoločnosť bez detí? Nič nepochopili obhajcovia zabíjania detí, predaja detí na objednávku, mrženia detí pri transoperáciach? Oni sa nehanbia! Chodia

Ilustračné foto

a pochodujú. Lobujú a podávajú návrhy zákonov, žaloby na súdoch, nominujú sudcov, ktorí im vyhovujú a nehľadia na to, že väčšina ľudí ich zlé veci odmieta. Nie je to žiadna skupinka s nábožensky limitovanými názormi. Kresťania ešte vždy tvoria nadpolovičnú väčšinu obyvateľstva Slovenska. No nemali by sme zabúdať ani na masívne obsadzovanie Európy moslimským obyvateľstvom. **Muammar Kaddáfí** v roku 2006 v televíznom prejave povedal: „Máme v Európe 50 miliónov moslimov. Existujú znaky, že Allah poskytne islamu víťazstvo v Európe – bez mečov, bez zbraní, bez dobývania – a premení ju na moslimský kontinent v priebehu niekoľkých desaťročí.“ O akom vedeckom konsenze teda Kocúr hovorí? Ak chceme prežiť, musíme mať deti. Ak nebudú deti, nebude ani Progresívne Slovensko. Taký je zákon prírody.

Mimochodom, aj v iných častiach Európy organizujú pochody za život. Nie je to folklór, je to naša budúcnosť. **(ez)**

Podnetná cesta do Mariazellu

Dvanásť september roku 1683 je v našej historickej pamäti zapísaný ako dátum bitky pri Viedni, keď kresťanské vojská zo strednej Európy na čele s poľským kráľom Jánom III. Sobieskim porazili vojsko Osmanskej ríše. Táto udalosť rozhodla o budúcnosti Európy i Slovenska – ak by zvíťazili Turci, nič by im nestálo v ceste ovládnutia zvyšku strednej Európy a dnes namiesto slovenčiny by u nás znela turečtina a miesto kresťanských chrámov stáli mešity.

O.z. Slovenskí katolíci na čele s M. Vetríkom a J. Javorkom na výročie tohto pamätného dňa zorganizovali zájazd do Rakúska, ktorého sa zúčastnilo 85 pútnikov. Sprevádzali ich dvaja kňazi, dominikán Pius a Ján Košiar. Najprv navštívili pamätný vrch Kahlenberk nad Viedňou, kde v kostole sv. Jozefa naši dvaja kňazi odslúžili sv. omšu.

Náhrobok Juraja Pohronca Slepčianskeho.

Foto archív

Z Viedne putovali ďalej do pútnickej svätyne v Mariazelli. Tu, v kaplnke sv. Ladislava, položili veniec k hrobu veľkého syna slovenského národa, rodáka zo Slepčian

pri Zlatých Moravciach, Juraja Pohronca Slepčianskeho, vtedajšieho uhorského kardinála-primasa, ktorý sa výraznou mierou pričínal o zachranu Viedne a zachovanie kresťanskej identity Strednej Európy, za čo dostal od pápeža titul „záchranca Viedne“. Jeho náhrobok vyjadruje hlbokú pravdu života: Človek je veľký, keď kľáči pred svojim Bohom.

Potešiteľné bolo, že pri jeho hrobe bolo už viacero slovenských vencov.

Vznikla tu aj myšlienka vybudovať kardinálovi Slepčianskemu v kostole sv. Jozefa na Kahlenbergu pamätnú tabuľu, prípadne bustu, a zviditeľniť tak nielen túto veľkú zabudnutú osobnosť, ale tiež posilniť „slovenskú stopu“ vo Viedni. Tým skôr, že téma moslimskej okupácie sa pre rakúskych politikov stáva v Rakúsku čoraz aktuálnejšou.

Martin Lacko

Prečo zanikla česko-slovenská federácia

Dňa 25. 11. 1992 o 13.21 hodine bol prijatý Ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky Federálnym zhromaždením ČSFR.

Prijatie tohto zákona otvorilo priamu cestu k vzniku druhej Slovenskej republiky. Bol to zrejme najdôležitejší zákon, aký pražský parlament prijal počas zhruba 70 rokov existencie česko-slovenskej štátnosti.

Bol som priamym účastníkom tohto dejinného aktu ako poslanec Federálneho zhromaždenia, snemovne národov, zvolený za SNS. To, že poslanci Federálneho zhromaždenia dokázali prijať takýto výnimočný zákon, ktorému ťažko hľadať paralelu v histórii európskeho parlamentarizmu, je dôkazom vysokej politickej, kultúrnej a intelektuálnej úrovne vtedajších federálnych poslancov. **Dovolím si zdôrazniť, že sme prijali Zákon o zániku ČSFR, nie zákon o rozdelení ČSFR. Všetci tí, čo hovoria, že federácia sa rozdelila, účelovo klamú, federácia zanikla.** Prijatie tohto zákona bolo logickým vyústením procesu zániku ČSFR a otvorenia cesty k vzniku dvoch nástupníckych štátov: Slovenskej republiky a Českej republiky.

Zánik ČSFR bol nevyhnutný. Bol dôsledkom politického vývoja po novembri 1989 z vnútropolitického aj medzinárodného hľadiska. **Medzinárodnopolitický dôvod:** Vývoj v Európe po páde železnej opony jednoznačne ukázal, že viacnárrodné štáty nie sú v európskom priestore životaschopné. Rozpadla sa Juhoslávia, ZSSR, rozpad ČSFR bol integrálnou súčasťou týchto národno-emanipačných procesov. Za taký možno pokladať aj zjednotenie Nemecka, keď jeden národ, rozdelený do dvoch štátov, sa znovu zjednotil. Aj toto bolo víťazstvo národného princípu. V Európe je ešte viacnárrodné Belgicko, ktoré je špecifický prípad. Už by bolo dávno zaniklo, keby nebolo sídlom EÚ a NATO. Viacnárrodné Španielsko a Veľká Británia stále

balansujú na hrane rozpadu. Preto zánik ČSFR so vznikom dvoch nástupníckych štátov bez vojenského konfliktu, bez pohraničných sporov s presne definovanými hranicami, predstavoval stabilizačný prvok pre politický vývoj v strednej Európe.

Vnútropolitické hľadisko: História ukázala, že ČSR, potom ČSSR, potom ČSFR bol veľmi nestabilný projekt. Akonáhle sa objavila politická kríza, československá štátnosť sa otriasala v základoch a zanikala: Roky 1938-1939, 1968, 1989. Tri vážne krízy, dva štátne kolapsy, pričom **kríza v r. 1968 zásadne zmenila štát: Vytvorila federáciu s národnými republikami.** Nič tak nepotvrďuje jeho vnútroštátnu nestabilitu ako fakt, že tento štát počas svojej existencie osemkrát zmenil svoj názov. Štáty pritom svoj názov menia len veľmi zriedkavo a výnimočne, je to veľmi stabilný a charakteristický znak štátu. 28.10.1918 vzniklo Česko-Slovensko, tak je zapísané aj v Trianonskej mierovej zmluve.

29.10.1920 sa zmenilo na Československo. 6.10.1938 sa znovu zmenil na Česko-Slovensko. 14.3.1939 vznikla Slovenská republika a 16.3.1939 Protektorát Čechy a Morava. 5.4.1945 prijatie košického vládneho programu možno pokladať za obnovenie Československa. 11.7.1960 sa názov zmenil na Československá socialistická republika. 31.3.1990 sa názov zmenil

tak, že v Slovensku to bola Česko-Slovenská federatívna republika a v Česku Československá federatívna republika. Od 20.4.1990 to bola Česká s Slovenská federatívna republika. Pre nevyriešenú slovenskú otázku tento štát neustále menil svoj názov. Bol dvakrát založený a dvakrát zanikol z toho istého dôvodu: Nebol schopný vyriešiť si svoju národnostnú otázku.

Zánik ČSSR sa pomaly, spontánne, ale nezvratne začal bezprostredne od novembrových dní v roku 1989, hoci si to priami aktéri vtedy neuvedomovali. V Prahe po 17.11.1989 vzniklo Občianske fórum ako novo sa formujúca politická platforma, ktorá Slovensko doslova ignorovala, preto v Slovensku vznikla VPN. **Tým sa odštartoval politický vývoj, keď začali vznikať slovenské politické strany v Slovensku a české v Česku, ale žiadne celoštátne.** Dokonca aj strany budované na princípe istého nadnárodného univerzalizmu, ako kresťanské, či strana zelených, vznikli separátne v Čechách a v Slovensku. (Ba nevznikla ani spoločná organizácia politických väzňov komunizmu. V Slovensku vznikla v roku 1990 Konfederácia politických väzňov Slovenska, v Česku v roku 1990 Konfederácia politických väzňov Českej republiky. Pozn. redakcie Svedectvo). Po zániku KSČ neexistovala ani jedna politická strana s celoštátnym pôsobením. Zopár pokusov o vytvorenie celoštátnej „federálnej“ sa skončilo beznádejným neúspechom. Takto vznikli dva od seba nezávislé politické systémy, slovenský a český, bez vzájomného prieniku. **V demokracii nemôže existovať funkčný štát bez politických strán s celoštátnou pôsobnosťou. Celoštátne pôsobiace politické strany zabezpečujú politickú integritu štátu.** Takto vytvorili podmienky pre rozpad štátu aj politické strany a politici, ktorí si to neželali a nemali to vo svojom politickom programe. Propa-

gandistické kliše, že štát rozbili dvaja samolúbi politici, Mečiar s Klausom, je „kaviarenská“ lož. Funkčný štát nezanikne z kratochvíle dvoch ľudí. Obľúbená floskula „kaviarne“ je floskula „spoločný štát“. **Nebol to spoločný štát. Bol to český štát. Keby bol skutočne spoločný, tak by nezaničil.** Prečo nikto o Rakúsko-Uhorsku, ZSSR alebo Juhoslávii nehovorí ako o „spoločnom štáte“?

Zmienim sa ešte o niečom, čo nazývam „referendová lož“. Dodnes bratislavská kaviareň, keď hovorí o vzniku SR, usilovne doloží, že to bolo bez referenda a že sa nikto nespýtal na skutočnú vôľu občanov. Vo FZ sa po voľbách otázka štátoprávneho usporiadania a referenda dostala do rokovacieho programu 9.9.1992. Miloš Zeman, vtedy federálny poslanec, rozpravu rýchlo otočil na diskusiu o vypísaní referenda o štátoprávnom usporiadaní ČSFR. Diskusia trvala dlhé hodiny. Skončila sa absolútnym fiaskom, keď asi po siedmich úmorných hodinách rozpravy nevznikol ani náznak textu referendovej otázky. Návrhov na referendovú otázku bolo niekoľko desiatok, všetky boli jedna po druhej zmietnuté zo stola. Dokonca padol návrh, aby boli rôzne otázky v každej republike, nech Slováci majú svoju a Česi svoju otázku pri zachovaní zmyslu otázky, ani to neprešlo. Podľa mňa toto bol jeden z kľúčových psychologických momentov. **Pos-**

lanci boli šokovaní, že formulácia referendovej otázky sa stala neprekonateľným problémom. Vtedy si väčšina profederálnych českých poslancov uvedomila, že štát sa nedá udržať ani použitím referendovej barličky a otvorila sa cesta k tvorbe zákona o zániku ČSFR.

Pokladám za potrebné povedať, že referendum nie je štandardný spôsob na založenie štátu. Pýtam sa: Zo 193 štátov OSN koľko vzniklo na základe referenda? Spočítate ich na prstoch jednej ruky. Ani Masaryk nezakladal ČSR referendom o vystúpení z Rakúsko-Uhorska. Referendum nie je právny akt akceptovaný medzinárodným právom. Vidíme koľko účelových postojov bolo spojených s referendumami v Španielsku, Veľkej Británii či na Kryme. USA napríklad referendum vôbec nemajú vo svojom právnom systéme. Referendová ekvilibristika v slovenských médiách je hra s falošnými kartami a s nečestným zámerom. Zánik ČSFR s definíciou dvoch nástupníckych štátov bol urobený na parlamentnej pôde Federálnym zhromaždením, inštitúciou plne akceptovanou vnútroštátne aj medzinárodne. Preto nikdy nedošlo k spochybneniu nástupníckych štátov na európskej či svetovej politickej scéne. Zánik ČSFR bol urobený právne a politicky čisto, elegantne a s noblesou. **Prijatie Ústavného zákona o zániku ČSFR pokladám**

za historicky najväčší úspech slovenskej politiky na pražskej pôde. Vôbec to nebolo také jednoduché a samozrejmé, ako sa to dnes môže zdať. Dokázali sme presvedčiť českých politikov, že zánik ČSFR je aj v ich záujme. Na 25.11.1992 bola v Prahe zvolaná demonštrácia za zachovanie federácie. Medzi poslancami FZ sme vedeli, kto bude ako hlasovať. Zástancovia federácie, najmä českí, chodili medzi nami a rozprávali, že na Václavskom námestí bude 100-tisícová demonštrácia a tých, čo budú hlasovať „za“, dav zlynčuje. Nebola to pre nás ľahká situácia. Keď sme po hlasovaní vyšli von, na Václavskom námestí bol pokoj, žiadny mnohotisícový dav, bolo tam pár desiatok ľudí s transparentmi. Česká verejnosť, vrátane Pražanov už o federáciu nestála.

Prečo som hlasoval za prijatie tohto zákona? Vnímal som to ako povinnosť voči slovenským dejinám a histórii. Cítil som to ako zodpovednosť za generácie, ktoré tu boli pred nami a podobnú príležitosť nemali. Cítil som to ako zodpovednosť voči generácii našich detí a následných generácií. Cítil som to ako zodpovednosť pred svojimi vrstovníkmi a pred sebou samým. Vnímal som to ako neopakovateľný historický okamih, kedy som nemal právo zlyhať.

Štefan Paulov

Ad: Zelenayovej nová kniha

František Juhász z obce Tehla v okrese Levice reagoval na článok *Zelenayovej nová kniha* uverejneným vo *Svedectve* č. 5 na strane 13. Napísal:

„Na začiatku môjho listu vás srdečne pozdravujem. Som dlhoročným čitateľom vášho ako aj môjho mesačníka *Svedectvo*. Do *Svedectva* som poslal niekoľko príspevkov. Rád by som pozdravil pani šéfredaktorku Evu Zelenayovú. Práve od nej vyšla kniha *Fenomén Mečiar*. O tejto knihe bolo zmienené vo *Svedectve* č. 5/2026. A kvôli tejto knihe vám píšem. Rád by som vedel, kde knihu možno kúpiť a koľko stojí. Pán Mečiar patrí medzi mojich

najobľúbenejších politikov 90. rokov. Ak nebude drahá, rád by som si ju kúpil aj s podpisom pani Zelenayovej. To je moje želanie.

Vo *Svedectve* č. 6 som sa v rubrike *Stalo sa* nedočítal, že 1. júna 2026 by sa sto rokov dožil biskup Dominik Hrušovský, rodák z Veľkej Mane. A 27. júla si pripomenieme desiate výročie jeho úmrtia. Ako sa hovorí, aj toto sa stalo.“

Najvýhodnejšie sa kniha dá kúpiť v bratislavskom kníhkupectve Svojeť aj s podpisom autorky. Bližšie informácie na tel. č. 0903 946 718. **(red)**

Kňaz a velikán Anton Hlinka – sto rokov

Slovensko dalo svetu už mnoho kňazov, väčšina z nich boli dedinskí farári. Boli však aj svetobežníci – napr. Anton Hlinka. Kazateľ, filozof, redaktor, spisovateľ, vzdelanec svetového formátu. Najznámejší slovenský kňaz v 70. - 80. rokoch vo svete.

Pochádzal z chudobnej podhorskej obce Valaská Belá, kde sa narodil rodičom Jakubovi a Kláre, 31. októbra 1926. Okrem neho mali ešte šesť detí. (Syn Adolf sa neskôr tiež stal kňazom). V r. 1937 sa rodina presťahovala do Považskej Bystrice, kde si otec otvoril sklenárstvo.

Ako vynikajúci žiak vstúpil k saleziánom. V r. 1948 zmaturoval v Trnave. Po rozohnaní rehole v r. 1950 bol internovaný a musel narukovať do PTP. Sen o kňazstve však žil ďalej. Na pokyn dona E. Macáka sa pokúsil o útek na Západ. V apríli 1951 bol súčasťou neúspešnej výpravy Titusa Zemanu. Jeho a Augustína Lovíška ako jediných eštebáci nezlapali. Začas sa ukrýval. Reparát mu vyšiel 8. augusta 1951, keď hranicu prekročil pri obci Hrdlořezy v Čechách.

Za kňaza bol vysvätený 1. júla 1955 v Turíne. Pokračoval v štúdiách, učil sa jazyky. Absolvoval teológiu, filozofiu a psychológiu v Turíne, Ríme a Viedni. V r. 1961 získal v Ríme z filozofie doktorát. Pôsobil ako študentský kaplán, prednášal v saleziánskych seminároch.

Ako rozhlasový redaktor

V r. 1971 zanechal akademickú dráhu a na prianie predstavených nastúpil do rozhlasových služieb – ako redaktor Rádia Slobodná Európa (RFE) v Mníchove. Mal na starosti nábožensko-kultúrne programy. Mníchov bol centrom slovenského exilu v Nemecku a mnoho Slovákov si nachádzalo cestu na slovenské sv. omše v kostole sv. Štefana. Pôsobil tiež v Hlase Ameriky – a aj cez túto stanicu si získal obrovskú popularitu ako redaktorská dvojka. Na rozdiel od RFE tu vysielal už pod vlastným menom – priezvisko Hlinka tak po 40 rokoch znova mocne rezonovalo. Stal sa advokátom prenasledovaných kresťanov. Jeho relácie boli triezve, faktograficky podložené a pútavé. Vďaka sieti spolupracovníkov doma získaval informácie takmer okamžite. Nezabudnuteľnou sa stala jeho reportáž o Sviečkovej manifestácii, ktorú pomenoval „Slovenský Veľký piatok“. Režim jeho aktivity tiež „ocenil“: odňal mu občianstvo, šikanoval rodinu a viedol voči nemu – ako aj voči exilu – očierňovaciu kampaň.

Tajná preprava literatúry

Okrem rozhlasového pôsobenia, duchovného slova, treba spomenúť aj jeho materiálnu pomoc prenasledovaným kresťanom. Úzko spolupracoval s organizáciou Kirche im Not, no najmä so známym evanjelickým pastorom Richardom Wurmbbrandtom. Katolík Hlinka si získal takmer neobmedzenú dôveru nemeckých protestantov. Tí mu pomáhali finančne aj osobne pri vydávaní i „pašovaní“ kníh. Od r. 1980 vydal 12 vlastných kníh a 30 diel iných autorov, taktiež tisíce audiokaziet s piesňou „Radostná zvesť“. Brožúra o prenasledovaní katolíkov v ČSSR vyšla v deviatich svetových ja-

zykoch. Vďaka mladým študentom (protestantom) sa mu v r. 1976 – 1989 podarilo na Slovensko tajne dopraviť vyše 300 tisíc kníh. ŠtB túto sieť nikdy neodhalila. Ukázala sa tu jeho obrovská viera. Vyslovil sa: „Nikdy som nebol chorý, nikdy som nemal dlžoby a finančná pomoc prišla vždy vtedy, keď bola potrebná.“

Opäť doma

V r. 1991 sa vrátil na Slovensko. Okamžite si získal popularitu ako rozhlasový kazateľ. Jeho prejavy svojim obsahom i formou uchvacovali poslucháčov. Ľudia vyhľadávali jeho kázne, naplňovali sály, prehrávali si pásky, čítali jeho knihy. Najväčší úspech zožal titul *Sila slabých, slabosť silných*. Nikdy nezaprel svoju slovenskú identitu. Bol členom Svetového kongresu Slovákov. Nezabudnuteľnou sa stala jeho modlitba 1. januára 1993 na námestí SNP v Bratislave. SR sa stala zrejme jediným štátom na svete, ktorý vznikol s modlitbou...

Doma chcel ponúknuť svoje životné skúsenosti a najmä vybudovať silné katolícke inštitúcie, aké by formovali verejnú mienku a neboli by závislé na svetových agentúrach. Založil Slovenskú katolícku akadémiu i Slovenskú katolícku tlačovú službu. Obe stroskotali na nezáujme cirkvi, politikov a nedostatku vhodných kádrov. Slovensko bolo po komunizme vyprahnuté: chýbala katolícko-národná inteligencia. Nevypočítateľní ostali jeho varovania pred ideológiou konzumizmu valiacou sa zo Západu. Jeho popularita klala oči aj v cirkevných kruhoch, ktoré ho postupne vytlačali (napr. biskup R. Baláž). Podporu, žiaľ, nenašiel ani vo vlastnej reholi. V r. 1998 ešte s J. Binderom a T. Križkom založil katolícky orientovaný časopis *Kultúra*. Prednášal na UCM v Trnave. Posledné roky ho trápili vážne zdravotné problémy. Zomrel v hospici v Trenčíne 26. marca 2011. Pochovaný je v Bratislave.

V r. 2021 mu bola, z podnetu autora týchto riadkov a Ústavu dejín kresťanstva, odhalená v rodnej obci pamätná tabuľa – podnes fakticky jediná hmotná pamiatka na tohto velikána. Cennou spomienkovou knihou jeho storočnicu pripomenul spisovateľ Peter Valo

Spomenie si na neho aj cirkev?

Martin Lacko

Kazíme všetko čo sa dá. Čo potom?

Zavádzanie Nového svetového poriadku (NWO) do života beží v plnom prúde. Začalo sa to všetko v apríli 1968 v Ríme, z iniciatívy majiteľa Fiatu Aurelia Pecceia, vtedajšieho šéfa Svetovej banky Škóta Alexandra Kinga, ako aj Davida Rockefellera. A tak po II. vatikánskom koncile vznikol Rímsky klub, ako aj neoficiálne rokovacie fóra Bilderberg, Trilaterálna komisia, Rada pre medzinárodné vzťahy, Výbor 300, Svetové ekonomické fórum v Davose či Rada inkluzívneho kapitalizmu – verte či neverte, založil ju pápež František v roku 2020 a stala sa partnerom Veľkého resetu z dielne Davosu a vtedajšieho jeho šéfa Schwaba.

Skúška odolnosti ľudstva voči strachu prebehla počas „plandémie“ s kovidvírusom tak, že u nás sa údajne polovica národa dala „zaštepíť“ proti vírusu a viacerým to predčasne ukončilo život – najnovšie to otvorene priznala dcéra slovenského producenta, manažéra, hudobníka, textára, moderátora, speváka, hudobného publicistu a podnikateľa Martina Sarvaša, ktorý zomrel 1. júla vo veku 65 rokov.

NWO má jeden cieľ, a tým je zníženie počtu obyvateľov na Zemi na „zlatú miliardu“. Už prvý spis Rímskeho klubu nazvaný Medze rastu je o tom. A tak sa vedú vojny, jedna sa ešte neskončila a už sa začala ďalšia, lebo navyše mŕňanie nábojov a ich nekonečné nahrádzanie novými je v súlade so základnými hodnotami západnej civilizácie, teda dvomi M: money (peniaze) a mamona (nesmierna túžba po peniazoch). Takže sa vymýšľajú u uvádzajú do života ďalšie spôsoby, ako ľudí nastrašiť napríklad z nadmernej produkcie CO₂, či zo skleníkového efektu, a vystrašení ľudia to všetko... hlcú. Najnovšie nás strašia katastrofou, ktorá by sa dala pomenovať ako „koronavírus s teplomerom“ – klimatické zmeny spôsobené ľudskou činnosťou, od chovu hovädzieho dobytku až po vozenie sa na autách so spaľovacími motormi.

Ako je to však v skutočnosti? Skleníkový efekt je prirodzeným dejom, pri ktorom plyny v atmosfére Zeme zachytávajú teplo zoslané Slnkom a odrazené späť z povrchu planéty udržiava priemernú teplotu Zeme na úrovni okolo plus 15 °C. Bez toho by tu bolo mínus 18 °C a život by neexistoval. Dnes nám však média vtĺkajú do hláv, že skleníkový efekt je hlavnou príčinou „globálneho otepľovania“. Je to obdoba boja proti CO₂, bez ktorého by život na Zemi zanikol. A imigrantov tiež musíme prijímať preto, lebo nielen náš národ, ale celá pôvodná Európa – vymiera. Ak ich neprijmeme, príde pokuta z Bruselu.

A ak máme odpovedať na otázku či sú alebo nie sú klimatické zmeny dôsledkom „ľudskej činnosti“, musíme prikývnuť. Áno, určití ľudia robia všetko pre to, aby sa ciele NWO naplňali. Majú – čoby majitelia

peňazí – dostatok zdrojov, aby financovali chemtrailis – posypávanie ovzdušia, našej pôdy a našich vôd škodlivými chemikáliami. Denne sa dočítame svedectvá pilotov či lekárov, že to nie je hoax, ale pravda. Majú peniaze aj na to, aby prevádzkovali systém HAARP, ktorý dokáže meniť počasie, prinášať suchá alebo dažde a záplavy, či vyvolávať zemetrasenia. A najnovším hitom je plnenie príkazu od našej matere Európskej únie, v ktorej sme „pevne ukotvení“, budovať stodvadsať – stopäťdesiat metrov vysoké veterné vrtule, aby nám vyrábali „neškodiacu elektrinu“. Aj my, čo po otvorení 4. bloku v Mochovciach máme (mali by sme mať) elektriny dosť. Podľa prestížnej vedeckej štúdie Miler-Keith – veterné elektrárne otepľujú planétu desaťkrát rýchlejšie ako fotovoltika, a spôsobujú okamžité zvýšenie teploty planéty rýchlejšie, ako fosílna palivá.

Veterníky nainštalované v západnej Európe (dokonca aj na rakúskej strane našich hraníc) odoberajú z vetra, ktorý prináša od oceána dažď, brzdia také veľké množstvo energie, že sa v celej Európe začína prudko meniť prúdenie vetra, podnebie a na území za veternými vrtuľami – smerom od Atlantiku – klesá množstvo zrážok. V Nemecku už stojí 30 000 obrovských veterníkov, ktoré predstavujú múr vysoký 150 metrov a dlhý 1500 kilometrov. A Brusel plánuje v Nemecku postaviť do troch rokov ďalších 60 tisíc vrtuľ a vrhnúť ich do cesty atlantickým vetrom, prinášajúcim do strednej Európy dažď. A stavať nezmyselné a nepotrebné vrtule núti aj nás, a zdá sa, že protesty národa sú márne, lebo money... My do EÚ a západoeurópskym vlastníkom našich bývalých štátnych podnikov budeme naďalej odvádzať nemalé peniaze (dvakrát viac, ako dostávame!), ale ak sa opovážime čo i len zaváhať pri plnení bruselských zákazov, príkazov a nariadení, nedostaneme z Európy ani to, čo nám patrí – a to aj vďaka našim progresívnym europoslancom. Veruže, to je ale spolok, všakže!

Dôsledky pre klímu v strednej a východnej Európe budú desivé, ak Brusel postaví v Európe, i u nás, plánovaný 10-násobok veterníkov. Sila vlhkého atlantického vetra sa vyčerpá a do Európy začne fúkať raz horúci a suchý saharový vietor, inokedy ľadový a suchý sibírsky a studený arktický vietor. Vivat, EÚ, ktorá svojou politikou drahých energií nielen zničí európsky priemysel a uvrhne svojich členov do stredovekej biedy, ale navyše zničí aj našu miernu a vlhkú klímu a premení celú strednú Európu na púšť.

A k tomu všetkému ešte prenikla informácia, že na hornom toku Dunaja prečerpávajú vodu do Rýna. Pravda – nepravda? Média už dávno neinformujú, nepíšu a nehovoria pravdu, ale robia propagandu. My si však povedzme pravdu. Aj keď sme „pevne ukotvení“ v euroštruktúrach, vrátane NATO, nemali by sme mať minimálne plán „B“: čo potom?

Marián Tkáč

Zhabali, odsúdili, vyviezli - komunisti

Pokračovanie z 1. strany

Ja som chodil po fabrikách ob-
jednávať tovar. Dostal som sa aj do
Trnavy, kde som prenocoval v ho-
teli Dukla. Napadlo mi, že tu si
otvorím väčší obchod.

● **Chceli ste sa osamostat-
niť?**

Áno. Aj sa to podarilo. Pros-
tredníctvom realitnej kancelárie
som našiel byt a so staviteľom som
sa dohodol, že postaví dom, do
ktorého sme sa po jeho vybudovaní
presťahovali z Poltára. A tak sme
ostali podnikat' v Trnave. No, ale
prišiel rok 1948.

● **A od skončenia vojny do
roku 1948 ste normálne fungo-
vali?**

Isteže, až do roku 1948. Prišlo
znárodnenie, oznámili nám, aby
sme obchod odovzdali. Ako odov-
zdali? Zaplaťte! Postavil som sa pro-
ti tomu. V tom čase som bol pred-
sedom odboru mladých demokra-
tov v Rimavskej Sobotě. Predsedom
Demokratickej strany v tom čase
bol doktor Balog, ten forsíroval
mladých ľudí. Pred voľbami v roku
1946 sme vylepovali plagáty, to
všetko som organizoval sám.

● **Takže ste boli aktívny
a potom vám to komunisti zrá-
tali.**

Áno, áno, nakoniec tovar
ukradli, naložili do áut. V Poltári,
kde mal otec obchod, všetko roz-
kradli, zámky, kľučky povylamovali.
Tovar predával po ulici ožratý pred-
seda strany. Potom bol v meste ve-
rejný súd s otcom a so mnou.

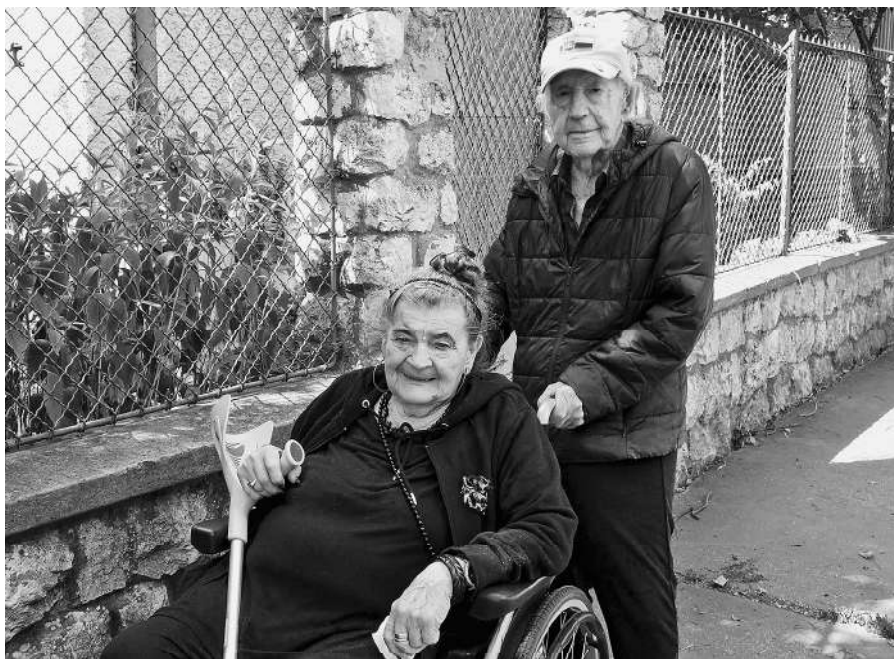
● **Prečo vás súdili?**

Ako triednych nepriateľov. Že
sme všetko, celý majetok, dobro-
voľne neodovzdali.

Tak urobili cirkus pre sedliakov
v Poltári. Povolali naň celé mesto...
Prokurátor mal 19 rokov.

● **Súdil vás ľudový súd?**

No iste. Predsedom bol Kysuc-
ký a hovoril, súdime vás ako tried-
nych nepriateľov, lebo vás súdi ro-
botnícka trieda. A ja hovorím, aká

Jaroslav Žilák s manželkou Elenou.

Foto Eva Zelenayová

robotnícka trieda, ten pán, ľudový
sudca, čo sedí vedľa vás, bývalý
murár, nepostavil pre svoje deti ani
dom. Po krčmách chodil a teraz
vám tu robí papagája. No to boli
červené oči na mňa. Tak dostal
som tri roky, otec šesť rokov a ma-
mička šesť mesiacov.

● **Mamička? Prečo?**

Že nás neudala. Bol taký zákon,
rodinný príslušník musel udať aj
svojich rodičov.

● **A vás s otcom niekto
udal?**

Surgošová. Veľká komunistka,
Bacilka nosila na pleci po Trnave.

● **V ktorom roku to bolo?**

V roku 1951. Môj súdny spis
má číslo jeden. Lenže bol som
v uniforme, nemohli ma zavrieť.

● **V akej uniforme?**

Základnej vojenskej služby. Ve-
del som, že ma nemôžu odtiaľ zo-
brať, lebo podlieham pod vojenské
súdy, tak som im povedal, vy ste
toto divadlo zohrali, títo všetci čo
sú tu poznajú môjho otca. Bol ro-
botník, desať rokov robil v Amerike
a mal ťažkú robotu, aby si majetok,
čo ste mu zobrali, mohol kúpiť.
A obecnosť mi zatlieskala, nie
im, no cirkus.

Také boli ľudové súdy.

● **Otec išiel rovno do väze-
nia? A vy?**

Áno, potom ho prekladali ka-
de-tade až skončil v Jáchymove.
Bol som vojakom v Uherskom Hra-
dišti, tam ma ŠtB našla a odtiaľ
som putoval do Leopoldova. Do-
konca v sprievode policajti, s kto-
rými som rád tancoval v kaviarni
Grand. Cestou bolo ešte veselo,
potom už menej. Chodili sme ko-
pať repu. Prešiel som lágrami v Pie-
šťanoch, Handlovej, v Ilave kde
som sa stretol s otcom. Zbadali, že
tu je otec so synom, aby sme náho-
dou nepaktovali útek, tak ma pre-
ložili na Pankrác. Tam som mal tú
česť sedieť s Husákom. Pýtam sa
ho, pán doktor, čo vám to urobili?
Vidíte, taká je doba a vypadli mu
slzy. Na to nezabudnem. On sku-
točne bol ten Kristov komunist.
Žiadny majetok nikdy nemal. Lenže
Gottwaldova partia ho zrichtovala.
Nikdy nezabudnem na plný Václa-
vák v roku 1948. Bol som tam čosi
vybavovať a videl som Gottwalda
rečniť na tribúne. Súduhovia, po-
razíme kapitalistov... a ľudia mu
tlieskali ako diví. Nestarali sa, čo
bude potom.

● Odsúdili vás na tri roky. Všetko ste si odsedeli?

Nie, nebol som tri roky, iba dva aj trištvrte. V každom väzení som reklamoval, že nám nedávajú desať dkg chleba, ale iba päť. A strážmajster mi hovorí, no koľko mi dali, toľko máte. To nemali radi, tak ma prekladali z miesta na miesto. Zažil som koncentrák v Piešťanoch, pracovný tábor v Handlovej, v Ilave kde som sa stretol s otcom. Odtiaľ ma odlifrovali cez Olomouc na Pankrác a odtiaľ Jáchymov – Bytíz. Tam som sa znova stretol s otcom. Na Bytíži sme dolovali uránovú rudu a tam s nami pracovali aj civilisti. No a medzi rečou jeden z nich sa pýtal, za čo ste tu? Tak som mu povedal svoj životopis, čo v ňom vyvolalo súcit. Napísal som list prezidentovi Zápotockému a ten civil bol ochotný ho doručiť do prezidentskej kancelárie. Onedlho ma zavolať veliteľ a hovorí mi, choďte do skladu zobrať si mundúr. Napadlo mi, zasa ma prekladajú, lebo som počas väzenskej kontroly stravy kritizoval, že dávajú staré maslo do polievky.

Zavolať ma do kancelárie a začne: počujte, povedzte mi jedno, než vám dám papiere a pôjdete domov, ako ste dokázali dostať list až do prezidentskej kancelárie. Zúril, lebo každá korešpondencia musela ísť cez veliteľa tábora. Tak mu hovorím, pán veliteľ, aby ten chudák, čo sa zľutoval nad mojím a otcovým utrpením dostal tri roky väzenia, to si radšej tých dva a pol mesiaca odsedím. Samozrejme, že

sa nadul, dal mi papiere a poslal ma do r..i. (Smiech.)

● Od roku 1953, keď vás prepustili z väzenia, do roku 1989 ubehlo dosť času. Ako ste ho prežívali? Kontrolovala vás ŠtB?

Ešte som bol na vojenčine, keď v akcii B vyviezli mamičku so sestričkou do Klačna. Otec bol vo väzení, prišli vojenské autá, naložili najnevyhnutnejšie veci a odviezli ich do hôr, kde nebola voda ani plyn, 20 km od Prievidze. Boli tam domy po stavbároch, čo na zimu chodili domov. A do domu v Trnave nasťahovala referentka Surgošová, čo predávala zeleninu na trhu a odrazu sa stala bytovou referentkou, komunistu Starileka. Ona dala vystahovať 16 rodín z Trnavy. To prišiel súdruh, opýtala sa ho, ktorý dom chceš, a ten dala vyprázdniť.

● Dom vám však vrátili?

Súdruhovia chceli ten dom predať na dražbe, ale nikto sa nenašiel, čo by sa bol ulakomil. Lebo vedel, že ide o nevysporiadané vlastníctvo, že kupuje mačku vo vreci. Takže dom nám zostal.

● A komu to vlastne komunisti udávali?

Na národnom výbore bola komisia, ktorá evidovala triednych nepriateľov.

● Otec politický väzeň, matka politická väzenkyňa, vy politický väzeň, ako sa na vás pozerali zamestnávateľia, keď ste sa uchádzali o prácu?

Keď som sa vrátil z väzenia, rodičia ešte boli v Klačne. Vtedy v Zd-

roji hľadali pracovníkov. Prihlásil som sa, mám školu, som vyučený, som obchodník a riaditeľ Haľmo bol baťovec, ale podľa predpisov nemal zamestnávať politických väzňov. Neisto som mu povedal, neviem či ma zamestnáte. No, budete robiť vedúceho inventarizácie, rozumiete tomu? Čoby nie, veď mám obchodnú školu. Tak dobre. No, ale ja mám niečo. Čo máte? Bol som vo väzení, ako syn živnostníka. A on veľkodušne hovorí, mňa to nezaujíma. Vieš robiť? Tak nájdí si stôl a budeš robiť. A robil som v Zdroji revízora v predajniach. Mnohí mali manko, tí straníci kradli a ja som z každej kontroly urobil zápisnicu. Ale to nemôžete pán revízor, však ja som komunist. Nevadí, zaplatíte manko. Bola jedna dievčina, 30 tisíc, keď mlieko bolo za dve koruny. Hovorím, Marienka chytro pohľadajte peniaze a zaplaťte tých 30 tisíc, lebo pôjdete do basy. Ja nepôjdem, ja nepôjdem a ukázala mi brucho. Ale bol som nekompromisný. Netreba cúvnuť životom.

● Ktoré obdobie vo vašom živote bolo najhoršie? Hneď po vojne?

Nie, do roku 1948 sa nič nemenilo. Dovtedy si mohol hocikto otvoriť obchod, nebol problém. Daňový úrad poslal prihlášku, vyplnili sme, zaplatili sme dane. Keď niektorý nemal dosť peňazí, úrad mu dal úľavu, mohol platiť na splátky. Nakupoval som, predávali sme, až v roku 1949 začali rabovať kade kde. Po dedinách, sedliakov, nedal kravičku do JRD, tak ho zobrali. Sabotuje zriadenie. Koľko chudákov roľníkov sedelo aj v Leopoldove.

● A čo vás držalo pri živote, pri takom optimizme, aký z vás vyžaruje?

Držal som sa hesla keep smiling, vždy s úsmevom. Každú vec som bral s vtipom, nie vážne.

● Niektorí hovoria, že im pomáhala viera v Boha.

Boh je vo mne. Moje svedomie. Taký som kresťan.

... a počas rozhovoru.

Foto Vendelín Šuran

Eva Zelenayová

Juraj Dlouhý – rehabilitovaný po smrti

Juraj Dlouhý sa narodil 23. apríla 1907 v českej katolíckej rodine v Krakove (Krakov a vôbec Halič boli v tom čase súčasťou Habsburskej monarchie), kde jeho otec Peter, rodák od Kroměříža, pracoval ako výpravca na železnici. Neskôr sa rodina presťahovala do Viedne a v 20. rokoch na Slovensko. Jurajov otec bol prednostnom železničnej stanice v Lučenci.

V r. 1932 Juraj dokončil Vysokú obchodnú školu v Prahe. V r. 1934 – 1936 bol tajomníkom na riaditeľstve Štátnych kúpeľov v Piešťanoch. Od r. 1936 pracoval na francúzskom konzuláte v Bratislave ako tajomník. Ovládal francúzštinu, nemčinu i angličtinu. Mal dve deti, Juraja a Annu. V r. 1942 – 1946 pracoval v Pražskej úverovej banke v Bratislave, potom znova na francúzskom konzuláte na Galandovej ulici; ten sídlil v skonfiškovanej vile diplomata Karola Sidora. Pôsobil predovšetkým ako tlmočník generálneho konzula Étiena Manacha. Po februári 1948 sa o západné konzuláty začala intenzívne zaujímať ŠtB. Medzi spolupracovníkmi konzulátu boli aj Dr. Karol Koch a Vladimír Velecký, ktorí boli zároveň napojení na čechoslovácky exil v USA (Juraj Slávik). ŠtB sa pomocou svojich agentov, otca Karola a syna Roberta Štoseka, zamestnanca konzulátu, podarilo dostať k dôverným materiálom, ktoré dosvedčovali, že konzulát robil spravodajskú činnosť a organizoval spojenia medzi ilegálnou organizáciou Obrana národa (V. Velecký, Ján Pavelčík, stržm. Ondrej Chlapík, Vladimír Bodický, Karel Koch a Viliam Radakovič) a J. Slávikom v USA. S konzulátom Obrana národa spolupracovala od jari 1949. Spravodajské či špiónážne správy zhotovovala ako pre J. Slávika, tak aj pre francúzsku spravodajskú službu. Správy potom Dlouhý prekladal do francúzštiny. Do zahraničia sa dostávali prostredníctvom diplomatickej pošty francúzskeho veľvyslanectva v Prahe. Rovnakou cestou putovali správy od Juraja Slávika. Medzi spismi, ktoré Dlouhý prekladal, mali byť napr. správy o hospodárskej situácii, nespokojnosti obyvateľstva, o odpore k zakladaniu JRD, procesoch, zatýkaní obyvateľov, vojenských objektoch a pod.

Okrem toho si Dlouhý v r. 1947 začal vytvárať vlastnú informačnú sieť prostredníctvom jeho príbuzného Z. Krainhanzla, vedúceho oddelenia Dunajplavby v Bratislave, a K. Krainhanzla z povereníctva dopravy. Správy, ktoré mal od nich, odovzdával konzulovi Monachovi. Bolo len otázkou času, kedy ŠtB na túto sieť udrie.

Dlouhý bol zatknutý 6. januára 1951 ako prvý z veľkej skupiny. ŠtB sa tiež podarilo zabaviť archív Obrany národa s kópiami správ pre zahraničie a originálmi zo zahraničia. Dňa 28. mája 1951 podal KV ŠtB v Bratislave trestné oznámenie na 11 osôb na čele s Dlouhým, kde stálo, že menovaní od r. 1946 vykoná-

vali intenzívnu špiónážnu činnosť „namierenú proti ľudovodemokratickému zriadeniu v ČSR s konečným cieľom ... obnoviť kapitalizmus.“

Dvanásteho júna 1951 podal štátny prokurátor J. Feješ obžalobu pre spáchanie tr. činov velezrady a vyzvedačstva. Pojednávanie pred Štátnym súdom v Bratislave (predseda senátu Karel Bedrna) sa konalo 18. - 20. júna 1951. Podľa rozsudku bol Dlouhý uznaný vinným zo zbierania špiónážnych správ politického, vojenského a hospodárskeho charakteru a ich odovzdávania cudzej moci. Za trestný čin vyzvedačstva bol spolu s Veleckým odsúdený na trest smrti. Koch, Radakovič, Šlégl a Pavelčík dostali doživotia, V. Bodický 25 rokov, vysoké tresty sa ušli aj ďalším štyrom.

Dlouhý sa proti rozsudku odvolal. NS v Prahe 24. augusta 1951 však žiadosť zamietol, nepomohla ani jeho hlboko prejavovaná ľútosť a ospravedlňovanie. Popravený bol 8. novembra 1951 pred 5. hod. rannou v Kraiskej väznici v Bratislave. O mieste uloženia jeho ostatkov nie je nič známe. V r. 1971 KS v Bratislave rozsudok NS v Prahe z 24. augusta 1951 zrušil, paragraf vyzvedačstva prekvalifikoval, trest znížil na päť rokov. Napokon 13. februára 1991 ho Mestský súd v Bratislave rehabilitoval v plnej miere.

Pripravil **Martin Lacko**

Zdroj: Tereza Srnáneková – Juraj Dlouhý (1907 – 1951). In: Petr Mallota a kol.: Popravení z politických dôvodů v komunistickém Československu. Praha 2024, s. 532-539.

Martin Lacko

Bibliografia (1999 – 2026)

V týchto dňoch, vydal významný slovenský historik PhDr. Martin Lacko, PhD. bibliografiu svojej doterajšej publikačnej činnosti. Okrem úvodu, v ktorom vysvetľuje dôvody, ktoré ho viedli k jej vydaniu, má 9 častí. 1. Knižné publikácie, 2. Štúdie, 3. Recenzie, anotácie, 4. Články, heslá a preklady, 5. Spomienky, rozhovory, materiály, 6. Kalendáre, 7. Skladané letáky, 8. Expertízna a posudzovateľská činnosť, 9. Rozhovory pre médiá.

Ako priznáva v úvode táto bibliografia, súpis publikácií z rokov 1999, od skončenia štúdia histórie na vysokej škole, až do roku 2026, vzniká pri príležitosti jeho okrúhleho životného jubilea. Zahŕňa knižné publikácie, jeho vlastné aj tie, ktoré pripravil do tlače, je ich 89. Ďalej vedecké štúdie, ktorých je asi 80, z toho 11 zahraničných. Recenzií a anotácií kníh iných autorov je 38. Odborných článkov, okrem tých čo boli publikované iba na internete, je 246. Jeho špecifickou činnosťou je 53 rozhovorov s pamätníkmi a spomienky ľudí, ktoré pripravil do tlače. Kalendárov či nástenných alebo stolových je 18. Skladačiek, ktoré mapujú životné osudy významných osobností, často zabudnutých, či historických udalostí vyšlo 76. Tiež posudzovanie prác iných autorov pred ich vydaním je 18. Rozhovory, ktoré poskytol médiám je 11. Ide iba o tie, kde bol jediným respondentom, nie o ankety a poskytnuté informácie internetovým portálom. I keď publikuje aj na internetových portáloch ako sám píše viac sa spolieha na papierovú formu, ktorá pretrvá stáročia. Neuvádza ani scenáre či námety na dokumentárne filmy a publicistické relácie na tvorbe ktorých sa podieľal, ani ohlasy na jeho práce v médiách a v tlači. Bibliografia má 76 strán formátu A5, na zadnej strane obálky je krátky životný profil autora, ktorý ju vydal vlastným nákladom v Modrovej kde žije, v máji 2026.

Zaujali ho názory starých ľudí

Základom pre jeho život bola dobrá výchova vo viacgeneračnej, národne orientovanej kresťanskej rodine. Tiež poznamenáva, že rád čítal, bol človekom knihy, mal rád slovenský jazyk a nerád plával s prúdom. Vedel si utvárať vlastný názor na polopravdy, klamstvá a manipulácie a nenávisťné tvrdenia namierené proti Slovákom a Katolíckej cirkvi, s akými sa stretával v dobe jeho štúdia a aj dnes sa s nimi bežne stretávame nielen v bulvárnych médiách. Ako študenta ho zaujímali názory starých ľudí po rokoch neslobody, jazyky a sledoval národne orientovanú tlač. To smerovalo aj k téme jeho prác na záver štúdia vysokej školy, keď si vybral tému slovenských vojakov na východnom fronte.

Po ukončení štúdia bolo možné slobodne publikovať. Spolu s kolegami z Katedry histórie FF UCM v Trnave, kde po ukončení štúdia pracoval, založil vedeckú ročenku Historické rozhľady. V roku 2007 sa mu otvorila možnosť pracovať v Ústave pamäti národa. Ibaže zo strany jeho vedenia

Martin Lacko

-
Bibliografia
(1999 – 2026)

mu bol pracovný pomer ukončený v roku 2015. No ani vtedy nerezignoval, naďalej je pracovitý a tvorivý. Zostala mu možnosť pracovať ako samostatný historik a práce vydával v časopisoch, knižne, bez dotácií, s podporou niektorých jednotlivcov.

Keď je bohom brucho...

Nie je mu ľahostajné čo všetko Slováci museli vytrpieť len preto, aby si zachovali vlastnú identitu. Koľko prenasledovaných, väznených, deportovaných či vyhnaných do exilu po roku 1945 tu bolo a my dnes nepoznáme mená ani osudy mnohých martýrov. Chýba záujem z politiky, cirkvi, médií. Vníma, že ľudia prestali čítať a zaujímať sa o osudy svojich predkov, ba aj o otázku pravdy. Žijeme v civilizácii zameranej len na materiálny konzum, kde slovami svätého Pavla - „je bohom brucho a slávou hanba.“

Autor úvod k svojej bibliografii nekončí optimisticky. Je realistom a na otázku čo pokrok prinesie ľuďom, rodinám, národu, cirkvi, ľudstvu si môže dať odpoveď každý sám. Ale nerezignuje ani vtedy, keď mu iní kladú poľenú pod nohy, keď žije bez adekvátneho zamestnania, v časoch nezájmu verejnosti o jeho tvorbu. Pracuje, aj keď často do šuplíka, alebo len pre pár záujemcov a nadšencov.

Vďaka Ti Martin za všetko čo si doteraz napísal a vytvoril. Je toho naozaj veľa, má to svoju hĺbku a smeruje k Pravde. Teším sa, že v tom budeš pokračovať aj keď to nemá ľahké. Pripájam sa k Tvojim gratulantom a prajem Ti k významnému životnému jubileu, ktoré si si pripomenul v májových dňoch, ešte veľa zdravia a Božieho požehnania. Dobré rodinné zázemie, veľa dobrých priateľov, aby si ešte mnoho rokov mohol približovať zaujímavé poznatky z bohatej národnej a kresťanskej minulosti Slovenska. Nech sa Ti podľa týchto overených zásad darí žiť aj v prítomnosti.

Ludovít Košík

1. októbra 1869 bolo založené rk. Gymnázium v Kláštore pod Znievom.

1. októbra 1950 sa v Rožňave konala tajná vysviacka kardinála Jána Chryzostoma Korca.

2. októbra 1952 v procese pred Štátnym súdom v Košiciach boli odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špiónáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie: Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár na trest smrti, Stanislav Hadač na doživotný žalár, Ján Minárik na 25 rokov, Jozef Ležák na 18 rokov a M. Madej na 15 rokov väzenia.

6. októbra 1938 podpredseda HSLS Jozef Tiso pozval do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

6. októbra 1948 Národné zhromaždenie v Prahe vynieslo zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Tento zákon č. 231/1948 a nariadenia, ktoré sa k nemu pripájali, postupne odstránili všetky pozostatky demokratického právneho poriadku v Česko-Slovenskej republike.

8. októbra 1938 prvá autonómna vláda Slovenska slávnostne prišla do Bratislavy a ujala sa výkonu štátnej moci na Slovensku. Jedným z jej prvých opatrení bol dekrét ministerstva vnútra o zastavení činnosti KSČ na Slovensku.

9. októbra 1919 sa Andrej Hlinka vrátil do Ružomberka. V noci z 11. na 12. októbra ho českí četníci odviekli z Ružomberka na Moravu a bez súdneho pokračovania ho väznili najprv v Mírove, potom v Brodku a nakoniec v Podolí pri Prahe až do 28. apríla 1920, keď ho museli prepustiť, lebo bol zvolený za poslanca do pražskej snemovne.

10. októbra 1938 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso prvým vládnym nariadením vyhlásil slovenčinu za jediný úradný jazyk na Slovensku.

10. októbra 1919 bola založená Univerzitná knižnica v Bratislave.

12. októbra 1985 zomrel v Beckove Andrej Marsina, kňaz, člen Štátnej rady SR. Po príchode frontu zaistený a odsúdený na 4,5 roka väzenia a na osem rokov straty občianskych práv. Svojho švagra židovského pôvodu zachránil pred

odvlečením do koncentračného tábora. Narodil sa 28. novembra 1885 v Žiline.

13. októbra 1914 bola otvorená Alžbetínska univerzita v Bratislave.

18. októbra 1918 T. G. Masaryk vydal Washingtonskú deklaráciu (Vyhlásenie nezávislosti česko-slovenského národa dočasnou vládou Česko-Slovenska), ktorou jeho „vláda“ vyhlásila samostatnosť česko-slovenského štátu. Česko-Slovensko teda formálne vzniklo v zahraničí, bez akéhokoľvek prejavu súhlasu obyvateľstva území, na ktoré si jeho tvorcovia robili nároky.

21. októbra 1947 česko-slovenská vláda v Prahe predložila návrh zákona o stíhaní trestných činov proti štátu. Zákon mal odstrániť pochybnosť, či takéto činy na Slovensku sa majú stíhať podľa zákona na ochranu republiky č. 50/1923, alebo podľa zákona Slovenskej republiky č. 320/1940 Sl. z.

22. októbra 1997 na bratislavskom cintoríne v Ružinove sme sa rozlúčili so zaničeným človekom za práva slovenského národa, podpredsedom organizácie politických väzňov JUDr. Valentom Michalíkom.

23. októbra 1915 na spoločnej konferencii Slovenskej ligy a Českého národného združenia v Clevelande uzavreli prvú dohodu o spolupráci amerických Čechov a Slovákov, ktorá vošla do dejín ako Clevelandská dohoda. Český návrh tejto dohody bol stručný a jasný: Program: 1. Samostatnosť tak Česka, ako aj Slovenska. 2. Spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda aj s plným právom užívania slovenského jazyka, s vlastnou finančnou a politickou správou, so štátnym jazykom slovenským.

25. októbra 1949 vláda zriadila Úrad pre veci cirkevné, na ktorého čelo postavila komunistického predáka A. Čepičku. Jeho poverencom pre Slovensko sa stal G. Husák.

25. októbra 1940 obnovili vydávanie Katolíckych novín založených v roku 1849.

26. októbra 1939 na slávnostnom zasadnutí Slovenského snemu jedhomyseľne zvolili za prvého prezidenta Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisu, ktorému hneď oznámili výsledok voľby. Zložením

Ústavou SR predpísanej prísahy bol uvedený do úradu.

26. októbra 1942 Spojené štáty americké uznali Benešovu „česko-slovenskú vládu v zahraničí“.

26. októbra 2007 poslanci schválili na návrh Rafaela Rafaja Zákon NR SR o zásluhách Andreja Hlinku. Zákon dal spoločenské uznanie a deklaratívne ocenil historickú úlohu katolíckeho kňaza a politika v procese formovania moderného slovenského národa textom: Andrej Hlinka sa mimoriadne zaslúžil o to, že slovenský národ sa stal štátnotvorným národom a jeho dielo prispelo k vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993. Zákonom sa v budove NR SR umiestnila busta Hlinku a pamätná tabuľa s textom: „V hlbokéj úcte a s nekonečnou vďakou je slovenský národ zaviazaný Andrejovi Hlinkovi“. Pod textom je jeho výrok: „My sme Slováci, pravekí obyvatelia vlasti, my vydediť sa nedáme“.

27. októbra 1907 maďarskí žandári strieľali do zhromaždeného davu veriacich, ktorí protestovali proti maďarským kňazom poslaným do ich obce Černovej, aby vysvätili nový kostol. Zavraždili 15 osôb a vyše 80 osôb zranili. Občania Černovej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený.

27. októbra 1944 prieskumná hliadka pozostávajúca zo siedmich nemeckých vojakov obsadila baštu Povstania v Banskej Bystrici. Jediná strelba sa ozývala v okolí liehovaru.

27. októbra 1945 americká vláda vydala Dr. Jozefa Tisu a ďalšie slovenské politické osobnosti vláde Česko-Slovenskej republiky. E. Beneš vydal „prezidentský dekrét“ č. 137/1945 o trestaní niektorých previnení proti národnej cti (tzv. malý retribučný dekrét), o zaistení nespôsobilých osôb a o osobitných táboroch pre nútené práce.

27. októbra 1968 Národné zhromaždenie ČSSR prijalo ústavný zákon č. 143/1968 o československej federácii.

29. októbra 1815 sa v Uhrovci narodil Ľudovít Štúr.

Október 1893 minister osvetý gróf Albín Csáky vydal nariadenie, ktorým rozkázal na mieste prepustiť zo služby všetkých učiteľov, ktorí nevedia po maďarsky.

Október 1990 – boli obnovené kňazské semináre v Banskej Bystrici, Nitre, Prešove a v Spišskej Kapituli.

PRIPOMÍNAME SI

V októbri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

40 rokov

Jana Môcová, Zvolen 28.10.1986

65 rokov

Marika Tarnóczyová, Nováky 4.10.1961
Jana Kováčová, Zemianske Kostolany

6.10.1961

Anna Filová ml., Heľpa 3.10.1961

70 rokov

Mária Patinová, Heľpa 24.10.1956

75 rokov

Katarína Gromanová, Trnava 7.10.1951

Pavol Zelenka, Gajary 2.10.1951

81 rokov

Jozefína Poláčková, Hlohovec 17.10.1945

Anna Petreková, Levoča 1.10.1945

Elena Šebová, PhDr., Bratislava 28.10.1945

83 rokov

Helena Záhorová, Dolný Kubín 30.10.1943

František Petrek, Levoča 1.10.1943

Mária Kohnová, Bratislava 27.10.1943

84 rokov

Michal Manduch, Topolčany 3.10.1942

Mária Libiedziková, Nitra 25.10.1942
Ing. Ivan Liday, Nitra 28.10.1942

85 rokov

Mariana Krškova, Topolčany 9.10.1941

87 rokov

Mária Kováčová, Bratislava 22.10.1939

91 rokov

Ing. Michal Záhorský, Bratislava 8.10.1935

92 rokov

Magdaléna Šporerová, Bratislava 23.10.1934

93 rokov

Ondrej Šišulák, Bratislava 6.10.1933

94 rokov

Mária Herodeková, Nitra 1.10.1932

95 rokov

MUDr. Teodor Streicher, Bojnice 9.10.1931

Jozef Baláž, Trenčín 8.10.1931

98 rokov

Lýdia Brhlovičová, Bratislava 30.10.1928

102 rokov

Anna Polačková 20.10.1924

103 rokov

Vlasta Šuranová, Trnava 8.10.1923

*Jubilantom
srdečne blahoželáme*

● Septembrová redakčná rada sa mimoriadne konala u jej člena Jozefa M. Rydla. Ďakujeme jeho manželke za skvelú atmosféru a pohostenie.

(zel)

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Bývalý minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort už nebude viac financovať náš časopis Svedectvo a radikálne znížil našej organizácii výšku štátnej dotácie. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať,

akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na náš účet s názvom: **Politickí vazni zväz protikomunistického odboja, číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, alebo sa kontaktujú na tel. číslo: 02-52 63 81 56.

Darcom úprimne ďakujeme.
Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

PRISPELI NA SVEDECTVO

Michal Malatinský, Bratislava 10 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava

20 EUR

Ing. Marián Hromádka, Trnava 15 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

Nezabúdame

Na Chrenovskom cintoríne v Nitre, sme si 8. septembra 2026 pripomenuli 8. výročie úmrtia našej členky **Márie Korecovej**. Pri hrobe sa pomodlili Bohumil Louda a Alžbeta Loudová, položili kvety a zapálili sviečky.

Trináste výročie úmrtia bývalého predsedu RO PV ZPKO v Nitre **Dezidera Greguša** sme si ako každý rok aj v tomto roku pripomenuli na cintoríne v Lužiankach. Nielen sme spomínali na priateľa, ktorý nám veľmi chýba, no položili sme kvety a zapálili sviečky na jeho hrobe a pomodlili sme sa za jeho dušu: Agáta Fišerová, Gitka Luknišová, Juraj Konya, Margita Bárťová, Anna Mesárošová a Alžbeta Loudová.

Češť ich pamiatke!

(al)

PRIPOMÍNAME

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

Veliteľ'stvo oddielu Sboru väzenskej stráže pri Trestnom ústave pre mužov
v Leopoldove

Základné číslo: 1664

Meno:

Žilák Jaroslav

Povoľujem Vám a
návštevu dňa

19 augusta 1957

alebo v najbližší nasledujúci návštevný deň v uvedenom trestnom ústave - ~~v pracov-~~
~~nom oddieli~~

Trvanie návštevy - 5 - minút.

Návštevy sú v utorok, štvrtok, sobotu vždy od 7.00 do 11.30 hod. a od 13.00 do 17.00 hod. V nedeľu a vo sviatok od 7.00 do 11.00 a od 13.30 do 14.30 hod.

Návštevu vybavil: dňa
od do

Veliteľ oddielu SVS:

zr. J. Hurný

podpis

Upozornenie!

Týmto povolením ráčte sa pri vstupe do ústavu - pracovného oddielu preukázať. Rozhovor sa bude sledovať a nesmie sa pri ňom nič tajného odovzdať, alebo prevziať. Pri zneužití sa návšteva preruší, prípadne sa na istý čas návšteva nepovolí.

V žiadosti o povolenie návštevy uveďte presnú adresu a priložte známku v cene Kčs 3.—. Väčší počet známok, alebo obálku neprikladajte.

K vôli rýchlemu vybaveniu Vašej žiadosti a znemožneniu zámeny osôb, uveďte vždy základné číslo hore uvedené.

Návštevy sa povoľujú zpravidla len blízkym príbuzným (rodičom, manželke, deťom, súrodencom) a to najviac dvom osobám naraz. Deti do 2 rokov sa nepočítajú za osobu.

V žiadosti uvádzajte vždy príbuzenský pomer.